

Sygn. akt III U 1076/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 listopada 2014 r.

Sąd Okręgowy w Przemyślu III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący SSO Lucyna Oleszek

Protokolant sekretarz sądowy Agnieszka Radochońska

po rozpoznaniu w dniu 14 listopada 2014 r. w Przemyślu

na rozprawie

sprawy J. B.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w R.

o emeryturę

na skutek odwołania J. B.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w R.

z dnia 22 sierpnia 2014 r. **nr** (...)

I. **z m i e n i a** zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznaje wnioskodawcy J. B. prawo do emerytury w ustawowej wysokości, począwszy od dnia 24 lipca 2014 r.,

II. **s t w i e r d z a**, że Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. nie ponosi odpowiedzialności za opóźnienie w ustaleniu prawa do powyższego świadczenia.

Sygn. akt III U 1076/14

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 14 listopada 2014 r.

Decyzją z dnia 22 sierpnia 2014 r. znak: (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. odmówił wnioskodawcy J. B. prawa do emerytury.

W uzasadnieniu decyzji podano, iż wnioskodawca nie spełnia wszystkich warunków określonych w ustawie z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2013 r. poz. 1440 ze zm.). Nie udowodnił 15 lat zatrudnienia w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze.

Organ rentowy stwierdził, że brak podstaw do uwzględnienia szczególnego zatrudnienia wnioskodawcy w łącznym wymiarze 7 lat, 2 miesięcy i 25 dni w Zakładach (...) w L., gdzie pracował na stanowisku operatora urządzeń oraz operatora automatów i ślusarza remontowego. Na potwierdzenie zatrudnienia w okresach zajmowania tych stanowisk tj.:

- od 7 lipca do 30 października 1972 r.,
- od 1 listopada 1972 r. do 14 września 1973 r.,
- od 15 września 1973 r. do 31 maja 1976 r.,
- od 1 lipca 1980 r. do 31 października 1980 r.,
- od 1 stycznia 1981 r. do 31 grudnia 1983 r. wnioskodawca nie przedstawił żadnego dokument wskazującego, że wykonywał prace zaliczone do I kategorii.

Wnioskodawca J. B. w dniu 5 września 2014 r. złożył odwołanie od tej decyzji, wnosząc o jej zmianę.

Na uzasadnienie swojego stanowiska powołał się na zeznania świadków, wnosząc o uwzględnienie pracy w szczególnych warunkach, wykonywanej przez cały okres zatrudnienia w Zakładach (...) w L.. Wskazał, że w latach 1972-1991 pracował tam w pełnym wymiarze czasu pracy, stale w trudnych warunkach na stanowisku obsługi agregatów do tłoczenia.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wnioskował o jego oddalenie, podtrzymując stanowisko zawarte w zaskarżonej decyzji.

Ponownie stwierdzono, że wnioskodawca nie spełnia warunków do nabycia emerytury określonych w art. 184 ust. 1 i 2 w zw. z art. 24 i art. 32 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r.

o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. z 2013 r., poz. 1440 ze zm.) oraz w zw. z § 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego dla pracowników zatrudnianych w szczególnych warunkach lub

w szczególnym charakterze. Podniesiono, że spośród ustawowych warunków wnioskodawca wykazał 25-letni staż ubezpieczeniowy. Natomiast na dzień złożenia wniosku emerytalnego nie udowodnił 15 lat pracy w warunkach szczególnych. Spornych okresów zatrudnienia nie potwierdził świadectwami wykonywania pracy w szczególnych warunkach

Organ rentowy wskazał, że okresy pracy wykonywanej w warunkach szczególnych może potwierdzić jedynie zakład pracy, ewentualnie jego następca, na podstawie posiadanej dokumentacji i w ściśle określonej formie, zgodnie z § 2 ust. 2 powołanego rozporządzenia. Świadectwo pracy wnioskodawcy nie zawiera adnotacji o zatrudnieniu w warunkach szczególnych. Zachowana dokumentacja osobowa z Zakładów (...)

w L. upoważnia do przyjęcia, że wnioskodawca stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał pracę w warunkach szczególnych na stanowisku nastawiacza maszyn i urządzeń

w wymiarze 12 lat i 2 miesięcy. Natomiast brak podstaw do uwzględnienia dalszego okresu 7 lat 2 miesięcy i 25 dni, kiedy wnioskodawca zajmował inne stanowiska.

Sąd Okręgowy w Przemyślu – III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

ustalił następujący stan faktyczny:

Wnioskodawca J. B., urodzony (...) z zawodu mechanik maszyn rolniczych wniosł o emeryturę w obniżonym wieku złożył w dniu 24 czerwca 2014 r., zaznaczając w nim, iż jest członkiem otwartego funduszu emerytalnego, wnosząc o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku na dochody budżetu państwa. Na potwierdzenie okresów ubezpieczenia oraz charakteru zatrudnienia odwołał się do dokumentacji złożonej do wniosku rentowego z dnia 24 stycznia 2013 r. oraz o kapitał początkowy. Dołączył też archiwalną dokumentację z okresu zatrudnienia w Zakładach (...)

w L..

Rozpoznając wniosek organ rentowy dysponował dokumentacją potwierdzającą na dzień

1 stycznia 1999 r. okresy: nieskładkowe w wymiarze 2 miesiące; składkowe - 22 lata, 8 miesięcy i 6 dni oraz uzupełniające z tytułu pracy na roli – 3 lata, 7 miesięcy i 19 dni; łącznie – 25 lat.

Organ rentowy uwzględnił zachowaną dokumentację osobową wnioskodawcy i kierując się nazwą stanowisk pracy, wynikającą z angaży, uwzględnił mu okres 12 lat i 2 miesięcy pracy wykonywanej w szczególnych warunkach, tj. prace na stanowisku nastawiacza maszyn i urządzeń w latach:

- od 1 czerwca 1976 r. do 30 czerwca 1980 r.,
- od 1 listopada 1980 r. do 31 grudnia 1980 r.,
- od 1 stycznia 1984 r. do 30 listopada 1991 r.

Natomiast okresy pracy na stanowisku operatora urządzeń oraz operatora automatów i ślusarza remontowego w łącznym wymiarze 7 lat, 2 miesięcy i 25 dni pominięto tj.

- od 7 lipca do 30 października 1972 r.,
- od 1 listopada 1972 r. do 14 września 1973 r.,
- od 15 września 1973 r. do 31 maja 1976 r.,
- od 1 lipca 1980 r. do 30 października 1980 r.,
- od 1 stycznia 1981 r. do 31 grudnia 1983 r.

W rezultacie wydano odmowną decyzję z dnia 22 sierpnia 2014 r.

Dowód: 1. Akta organu rentowego:

- wniosek o emeryturę z dn. 24.06.2014 r.
- akta osobowe wnioskodawcy (kserokopia),
- decyzja odmowna z dnia 22.08.2014 r.

Ponadto Sąd ustalił, że wnioskodawca J. B. w czerwcu 1972 r. ukończył zasadniczą szkołę zawodową i z dniem 7 lipca 1972 r. został przyjęty do pracy w Zakładach (...) w L.. Pierwsza umowa o pracę dotyczyła odbycia wstępnego stażu pracy. Wnioskodawca został przyjęty do pracy na stanowisko pracownika fizycznego i w czasie 3 miesięcznego trwania tego wstępnego stażu pracy miał wykonywać obowiązki kolejno w brygadach: narzędziowni, tłoczni, półautomatów, wykańczalni, remontowej i galwanizerni. Faktycznie w tym czasie wnioskodawca wykonywał obowiązki głównie w brygadzie tłoczni. Następnie od dnia 1 listopada 1972 r. przyjęto go do pracy na stanowisko operatora urządzeń i powierzono obowiązki w brygadzie tłoczni cząstek. Wynagrodzenie ustalono mu według stawki godzinowej wraz z premią regulaminową. Wnioskodawca pracował na stanowisko operatora maszyn – nastawiacza maszyn i urządzeń, tę pracę wykonywał

w oddziale tłoczni cząstek przy taśmie mosiężnej tj. pracował przy produkcji cząstek do zamków błyskawicznych. Cząstki te były wykrawane przez trzystemplowe, a następnie jednostemplowe wykrojniki. Mimo że wnioskodawca cały czas wykonywał tylko te obowiązki z dniem 15 września 1973 r. w związku z podpisaniem akordu na stanowisku operatora automatów ustalono wnioskodawcy nową stawkę godzinową w systemie akordowym. Następnie, według angażu,

z dniem 1 czerwca 1976 r. przeniesiono go ze stanowiska operatora automatów na stanowisko nastawiacza maszyn i urządzeń (w tłoczni).

Natomiast z dniem 2 lipca 1979 r., ze względów rodzinnych, przeniesiono go z brygady tłoczni do Oddziału w C. – również na stanowisko nastawiacza maszyn i urządzeń. Pracę w tym Oddziale wnioskodawca wykonywał nieprzerwanie do 31 grudnia 1990 r. Na skutek wypowiedzenia zmieniającego warunków pracy w części dotyczącej miejsca świadczenia pracy od dnia 1 stycznia 1991 r. powierzono mu obowiązki nastawiacza maszyn i urządzeń w Zespole (...) – metalowa w zakładzie w L.. Na tym stanowisku wnioskodawca pracował do rozwiązania stosunku pracy za wypowiedzeniem z przyczyn dotyczących zakładu pracy – likwidacji przedsiębiorstwa tj. do dnia 30 listopada 1991 r.

Pracując w Oddziale w C. wnioskodawca nadal wykonywał obowiązki ustawiacza maszyn i urządzeń przy produkcji przede wszystkim guzików (m.in. na potrzeby wojska), ale też elementów do wyrobów galanteryjnych: uchwytów szelkowych, zawiasów do walizek, zapięć do torebek oraz „kapturków” do zamków błyskawicznych metalowych. Wszystkie elementy były produkowane z żelaza, mosiądzu, albo stali. Produkcja polegała na obsłudze tj. ustawieniu pras do tłoczenia tych elementów.

Równocześnie Sąd ustalił, że według schematu organizacyjnego m. in. z 1978 r. w (...) w L. wyodrębniono D. Szefa Produkcji w ramach którego funkcjonował m.in. Oddział Tłoczni i Montażu (...) (PT) oraz Oddział Produkcji Z. Błyskawicznych (PZ). Z kolei w ramach Oddziału Tłoczni wyodrębniono trzy Brygady: Tłoczni Częstek, Tłoczni (...) oraz Odlewni i (...). W Brygadach tych przewidziano odpowiednio następujące stanowiska: ślusarz remontowy, nastawiacze i operatorzy, nastawiacze, operatorzy i składacze. W Oddziale Produkcji Z. Błyskawicznych wyodrębniono natomiast Brygadę automatów, a w niej stanowiska: ślusarza remontowego, nastawiaczy i operatorów. Jako osobny dział funkcjonował natomiast Oddział w C., który również podlegał Szefowi Produkcji.

Praca w (...), w tym działach produkcji odbywała się zasadniczo na dwie zmiany. Pracownicy zatrudnieni w Oddziale Tłoczni i Montażu (...), tak jak i pracownicy w Oddziale w C. wykonywali roboty związane z bezpośrednią produkcją elementów zamków błyskawicznych tj. wyrobem ząbków, które były „wybijane” na prasach automatycznych, a następnie przytwierdzane na taśmach materiałów. Natomiast pracownicy w Oddziale w C. wykonywali ponad to roboty związane z bezpośrednią produkcją guzików i elementów do wyrobów galanteryjnych (walizek, torebek, szelek). Bez względu na oddział praca operatora maszyn (automatu) sprowadzała się do produkcji części – ząbków zamków. Natomiast praca nastawiacza (ustawiacza) maszyn i urządzeń wymagała odpowiedniego ustawienia pras, tak aby możliwa była produkcja elementów zgodnie z określonymi parametrami. Prace odbywały się na akord. Nastawiacz maszyn podczas jednej zmiany obsługiwał tj. ustawiał 6-7 pras szybkoobrotowych o nacisku od 2,5 do 16 ton. Na hali równocześnie pracowało około 35 pras, stąd był stały huk powyżej 130 decybeli oraz wysokie temperatury powietrza. Zakład pracy stosował wobec pracowników akordowy system wynagradzania, wysokość wynagrodzenia uzależniona była od kilogramów lub metrów wykonanych elementów. W okresie najlepszej koniunktury (...) w L. zatrudniały łącznie ok. 760 pracowników. Produkcja elementów do zamków (w L.) oraz elementów do innych wyrobów galanteryjnych (w C.) odbywała się na jednej hali. Pracownicy wykonujący pracę przy prasach automatycznych narażeni byli bezpośrednio na wpływ szkodliwych warunków takich jak hałas oraz zapylenie, ale także na czynniki zewnętrzne tj. temperaturę, zależnie od pory roku.

Prace podobne do wnioskodawcy wykonywali też świadkowie T. C. (1), J. C. (1) i C. M. (1), wszyscy pracowali razem z wnioskodawcą w oddziale

w C. jako nastawiacze (ustawiacze) maszyn: T. C. (1) od 1964 r. (pełnił też funkcję brygadzysty), J. C. (1) od 1972 r. i C. M. (1) od 1969 r. Z kolei świadek S. W. (1) był zatrudniony w latach 1968-1992 i w Wydziale Tłoczni zajmował kolejno stanowiska: brygadzysty, mistrza i kierownika. To on bezpośrednio nadzorował prace nastawiaczy w brygadzie tłoczni części, on rozdzielał prace, jemu też podlegali pracownicy ze spawalni i hartowni. Równocześnie okazało się, że w wydziale tłoczni nie byli zatrudnieni ślusarze remontowi. Pracownicy na takich stanowiskach pracowali w dziale utrzymania ruchu

w tzw. narzędziowni. Ani wnioskodawca, ani żaden ze świadków nie pracowali w tym dziale. Żaden z nich nie otrzymał też świadectwa wykonywania pracy w warunkach szczególnych. Organ rentowy prawo do emerytury przyznał tylko S. W. (1). Świadkowie J. C. (1) i C. M. (1) prawo do emerytury uzyskali dopiero na skutek odwołania się do Sądu (sygn. akt III U 219/11 i III U 1761/12).

Ponadto tut. Sąd w toku postępowania w sprawie A. C. dysponował dokumentacją z Archiwum Państwowego, dotyczącą organizacji (...) w L., w tym schematami organizacyjnymi przedsiębiorstwa, Regulaminami Organizacyjnymi oraz Statutami obowiązującymi w latach 1972 r. – 1995 r. (ta dokumentacja jest dołączona do akt sprawy z odwołania A. C. sygn. akt III 942/14. Akta przedstawiono Sądowi Apelacyjnemu w Rzeszowie wraz z apelacją wnioskodawcy).

Do czasu ogłoszenia upadłości w 1995 r. Zakłady działały jako przedsiębiorstwo państwowe, dla którego organem założycielskim był ówczesny Wojewoda (...). W tym okresie zmieniało się nazewnictwo oddziałów produkcyjnych, niemniej zawsze wyodrębnione były oddziały dotyczące bezpośredniej produkcji tj. zamka błyskawicznego, produkcji metalowej i galwanizerni. Z kolei w ramach tych oddziałów niezmiennie przewidziane były m.in. stanowiska operatorów i nastawiaczy maszyn i urządzeń (automatów). W latach 1972-1995 warunki płacy dla pracowników (...) były ustalane zgodnie z branżowymi zasadami wynagradzania dla robotników przemysłu lekkiego.

Dowód: 1. Akta organu rentowego (rentowe):

- wniosek o rentę z dnia 24.01.2013 r.
- kwestionariusz dotyczący okresów składkowych i nieskładkowych,

2. Akta organu rentowego (kapitałowe):

- wniosek o kapitał z dnia 11.10.2002 r.
- kwestionariusz dotyczący okresów składkowych i nieskładkowych,

3. Akta organu rentowego (emerytalne):

- świadectwo pracy z dn. 29.11.1991r.,
 - akta osobowe wnioskodawcy z Zakładów (...)
- w L.:

- umowa o pracę z dnia 7.07.1972 r.
- przyjęcie do pracy z dnia 2.11.1972 r.,
- wypowiedzenie zmieniające z dnia 24.09.1990 r.
- angaże z lat 1972-1990,

4. zeznania świadków:

- S. W. (nagranie rozprawy z dn. 14.11.2014 r. – 9 min.),
- T. C. (nagranie rozprawy z dn. 14.11.2014 r. – 27 min.),
- J. C. (nagranie rozprawy z dn. 14.11.2014 r. – 32 min.),
- C. M. (nagranie rozprawy z dn. 14.11.2014 r. – 39 min.),

5. zeznania wnioskodawcy (nagranie rozprawy z dn. 14.11.2014 r. – 44 min.).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dowodów z dokumentów zgromadzonych w aktach organu rentowego, aktach osobowych wnioskodawcy, których domniemanie prawdziwości wynika z art. 244 i nast. k.p.c., a ponadto ich wiarygodność nie została obalona przez żadną ze stron.

Sąd dał wiarę zeznaniom świadków - pracowników (...) w L.: S. W. (1) – kierownika wydziału tłoczni, T. C. (1), J. C. (1) i C. M. (1) – ustawiaczy maszyn i urządzeń, jak też zeznaniom wnioskodawcy. Zeznania te są logiczne, spójne, wzajemnie się uzupełniają. Wynika z nich w szczególności, w jakim charakterze i przy jakich pracach był faktycznie zatrudniony wnioskodawca we wskazanych zakładach.

Sąd Okręgowy w Przemyślu zważył, co następuje:

Odwołanie wnioskodawcy J. B. okazało się zasadne.

Na podstawie art. 184 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. z 2013 r. poz. 1440 ze zm.) ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli:

- 1) okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn oraz
- 2) okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27.

Emerytura, o której mowa w ust. 1, przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa (ust. 2 art. 184).

Zgodnie z art. 32 ust. 1 powołanej wyżej ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych ubezpieczonym urodzonym przed dniem 1 stycznia 1949 r., będącym pracownikami, o których mowa w ust. 2 i 3, zatrudnionymi w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, przysługuje emerytura w wieku niższym niż określony w art. 27 ust. 2 i 3.

Dla celów ustalenia uprawnień, o których mowa w ust. 1, za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach uważa się pracowników zatrudnionych przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia (art. 32 ust. 2).

Wiek emerytalny, o którym mowa w ust. 1, rodzaje prac lub stanowisk oraz warunki, na podstawie których osobom wymienionym w ust. 2 i 3 przysługuje prawo do emerytury, ustala się na podstawie przepisów dotychczasowych (ust. 4 art. 32).

Przepisy dotychczasowe to rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.).

Zgodnie z § 4 cyt. rozporządzenia - pracownik, który wykonywał pracę w szczególnych warunkach określonych w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeśli osiągnął wiek emerytalny wynoszący 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn, ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w warunkach szczególnych. Ponadto według § 2 ust. 1 cyt. rozporządzenia, okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze była wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy. Okresy pracy w

szczególnych warunkach stwierdza zakład pracy na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach, wystawionym według wzoru stanowiącego załącznik do przepisów wydanych na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia, lub w świadectwie pracy. W myśl § 3 powołanego rozporządzenia za okres zatrudnienia wymagany do uzyskania emerytury, zwany dalej "wymaganym okresem zatrudnienia", uważa się okres wynoszący 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn, liczony łącznie z okresami równorzędnymi i zaliczalnymi do okresów zatrudnienia.

Bezsporne jest, że wnioskodawca J. B. występując z wnioskiem emerytalnym wykazał, iż ukończył 60 lat oraz posiada 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych. W toku rozpoznawania sprawy przed organem rentowym sporny okazał się charakter pracy wykonywanej przez wnioskodawcę w Zakładach (...)

w L. w okresie:

- od 7 lipca do 30 października 1972 r.,

- od 1 listopada 1972 r. do 14 września 1973 r.,

- od 15 września 1973 r. do 31 maja 1976 r.,

- od 1 lipca 1980 r. do 30 października 1980 r.

- od 1 stycznia 1981 r. do 31 grudnia 1983 r., łącznie 7 lat, 2 miesiące i 25 dni, gdyż według zachowanych angaży pracował on na stanowisku operatora maszyn i urządzeń oraz ślusarza remontowego.

W ocenie Sądu Okręgowego, fakt wykonywania przez wnioskodawcę pracy w szczególnych warunkach przez okres co najmniej 15 lat znalazł potwierdzenia w zebranych w sprawie materiale dowodowym. Podnieść należy, że w postępowaniu przed sądami pracy i ubezpieczeń społecznych okoliczności mające wpływ na prawo do świadczeń lub ich wysokość mogą być udowodniane wszelkimi dowodami przewidzianymi w kodeksie postępowania cywilnego i nie są potrzebne jakies szczególne dowody np. z dokumentów - wystarczą dowody np. z zeznań świadków i stron.

Na tej podstawie Sąd przyjął, że odwołanie wnioskodawcy jest zasadne, a jego żądanie co do zmiany zaskarżonej decyzji w zakresie dotyczącym charakteru zatrudnienia zasługuje co do zasady na uwzględnienie. Zgodnie z treścią powołanych przepisów wiek emerytalny oraz rodzaje prac lub stanowisk i warunki uprawniające do świadczenia emerytalnego z tytułu wykonywania pracy w szczególnych warunkach ustala się na podstawie przepisów dotychczasowych, a zatem na podstawie rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, przy uwzględnieniu (posiłkowym) wydanych na jego podstawie przepisów resortowych. Zasadnicze znaczenie z punktu widzenia nabycia prawa do emerytury w obniżonym w stosunku do powszechnie obowiązującego wieku emerytalnym mają wykazy prac wykonywanych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze zamieszczone w załącznikach do ww. rozporządzenia, natomiast wykazy zawarte w zarządzeniach resortowych, czy zakładowych jak w nin. sprawie, które nie są źródłem powszechnie obowiązującego prawa, mają jedynie znaczenie pomocnicze, gdyż precyzują rodzaje stanowisk, na których świadczona jest praca w szczególnych warunkach, określona w przepisach cyt. rozporządzenia Rady Ministrów (wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 18.09.2012 r. III AUa 144/12).

Przeprowadzone w sprawie postępowanie dowodowe wykazało, że wnioskodawca w czasie zatrudnienia w Zakładach (...) w L. był zatrudniony w warunkach szczególnych ponad 15 lat. Poza okresem uwzględnionym przez organ rentowy w wymiarze 12 lat i 2 miesiące, w ocenie Sądu jako nastawiacz maszyn i urządzeń pracował on także przez pozostałe 6 lat i 11 miesięcy.

Za nieudowodniony należy bowiem przyjąć jedynie okres wstępnego stażu pracy od 7 lipca 1972 r. do 31 października 1972 r. W tym czasie wnioskodawca wykonywał różne prace,

w różnych wydziałach, przygotowując się dopiero do pracy przy bezpośredniej produkcji zamków. Okoliczność ta wynika ze wstępnej umowy o pracę oraz zeznań wnioskodawcy.

Natomiast co do zatrudnienia wnioskodawcy w okresach:

- od 1 listopada 1972 r. do 14 września 1973 r. (10 miesięcy) na stanowisku operatora urządzeń
- od 15 września 1973 r. do 31 maja 1976 r. (2 lata, 8 miesięcy i 16 dni) na stanowisku operatora automatów,
- od 1 lipca 1980 r. do 30 października 1980 r. (4 miesiące) oraz
- od 1 stycznia 1981 r do 31 grudnia 1983 r. (3 lata) na stanowisku ślusarza remontowego – Sąd przyjął, że również wtedy pracował on jako nastawiacz maszyn i urządzeń, choć inne stanowisko wpisano w angażach.

Okoliczność tę Sąd ustalił przede wszystkim w oparciu o zeznania świadków, którzy zgodnie zeznali, że przez cały okres zatrudnienia wnioskodawca pracował wyłącznie jako nastawiacz maszyn i urządzeń przy prasach tłoczących do produkcji cząstek zamków błyskawicznych oraz guzików i innych elementów do wyrobów galanteryjnych. Natomiast nigdy nie był zatrudniony

w oddziale Z. Błyskawicznego, gdzie obsługiwano automaty przy użyciu, których produkowano zamki tj., naszywano metalowe cząstki na bawełnianą taśmę. Również nigdy nie był zatrudniony w narzędziowni, ani też w dziale utrzymania ruchu, gdzie była praca dla ślusarzy i ślusarzy remontowych. O tym, że nazwa stanowiska może nie odpowiadać rzeczywistości wykonywanej pracy świadczy także to, że z dniem 1 października 1980 r. ustalono wnioskodawcy stawkę wynagrodzenia dla ślusarza remontowego, to już w następnym angażu

z dnia 19 grudnia 1980 r. przyznano mu dodatek wyrównawczy dla nastawiacza maszyn

i urządzeń. W kolejnym angażu z dnia 12 marca 1981 r. ponownie zatytułowano stanowisko wnioskodawcy: ślusarz-remontowy, ale już w angażu z dnia 20 stycznia 1984 r. powrócono do stanowiska - nastawiacz maszyn i urządzeń. Ta niekonsekwencja w nazewnictwie stanowisk, przy równoczesnym braku dokumentów potwierdzających powierzenie wnioskodawcy konkretnych obowiązków i jednoznacznych zeznaniach świadków pozwala na przyjęcie, że wnioskodawca nieprzerwanie wykonywał obowiązek nastawiacza pras tłoczących elementy metalowe. Ponadto z zeznań świadków wynika, że zdarzały się sytuacje, gdy celem podwyższenia wynagrodzenia pracownika w angażu zmieniano nazwę stanowiska, choć pracownik faktycznie nadal wykonywał dotychczasowe obowiązki.

Prace wykonywane na stanowisku nastawiacza maszyn i urządzeń nie zostały wprost wymienione w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. Niemniej w Dziale III dotyczącym prac w hutnictwie i przemyśle metalowym – przeróbka plastyczna metali pod poz. 45 wymieniono obsługę agregatów do walcowania, tłoczenia i ciągnięcia wraz

z urządzeniami pomocniczymi i wykańczającymi. Z kolei w załączniku do Zarządzenia nr 7 Ministra Przemysłu Chemicznego i Lekkiego z dnia 7 lipca 1987 r. (Dz. Urz. MPChIL Nr 4)

w Dziale III poz. 45 – (...) agregatów do walcowania, tłoczenia i ciągnięcia wraz

z urządzeniami pomocniczymi i wykańczającymi” wymieniono następujące stanowiska: operator pras (pkt 1), tłoczarz (pkt 2), operator urządzeń tłoczących (pkt 4), ustawiacz maszyn (pkt 6), ślusarz, operator maszyn i urządzeń (pkt 7).

Prace wnioskodawcy związane były bezpośrednio z produkcją zamków błyskawicznych, guzików metalowych i elementów do wyrobów galanteryjnych (walizek, torebek, szelek, zamków). Wszystkie te elementy wytwarzane były ze stali, żelaza lub mosiądzu przy użyciu

w pierwszej kolejności pras do tłoczenia. Z uwagi na gabaryty tych maszyn oraz nacisk od 2,5 do 6 ton oraz 16 ton (jedna prasa) przy ich obsłudze wymagana była precyzja od nastawiacza oraz jego uwaga przez cały czas pracy prasy. To od jego obowiązków zależały wyniki pracy pracownic, które wykonywały prace finalne przy produkcji zamków oraz pozostałych produkowanych elementów. Równoczesna praca na jednej zmianie co najmniej 35 pras powodowała dodatkowo duży hałas oraz zapylenie.

Dla oceny czy pracownik pracował w szczególnych warunkach, nie jest kluczowa nazwa zajmowanego przez niego stanowiska, tylko rodzaj powierzonej mu pracy. Przyjmuje się, że praca w szczególnych warunkach to praca wykonywana stale (codziennie) i w pełnym wymiarze czasu pracy (przez 8 godzin dziennie, jeżeli pracownika obowiązuje taki wymiar czasu pracy)

w warunkach pozwalających na uznanie jej za jeden z rodzajów prac wymienionych w wykazie stanowiącym załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. (wyroki Sądu Najwyższego z dnia: 14 września 2007 r., III UK 27/07, OSNP 2008/21-22/325; 19 września 2007 r., III UK 38/07, OSNP 2008/21-22/329; 06 grudnia 2007 r., III UK 66/07, LEX nr 483283). Decydującą rolę w analizie charakteru pracy ubezpieczonego z punktu widzenia uprawnień emerytalnych ma zatem możliwość jej zakwalifikowania pod którąś z pozycji wspomnianego załącznika do rozporządzenia Rady Ministrów (...).

W tej sytuacji mając na uwadze faktyczny charakter zatrudnienia wnioskodawcy należy przyjąć, że poza pierwszym wstępnym okresem zatrudnienia w Zakładach (...) w L. wykonywał on prace w szczególnych warunkach w łącznym wymiarze ponad 19 lat, przed dniem 1 stycznia 1999 r. na stanowisku nastawiacza maszyn i urządzeń – pras tłoczących.

Zgodnie z art. 129 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, świadczenia wypłaca się poczynając od dnia powstania prawa do tych świadczeń, nie wcześniej jednak niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek lub wydano decyzję z urzędu.

W tym stanie rzeczy Sąd uznał, że odwołanie wnioskodawcy zasługuje na uwzględnienie

i na mocy powołanych przepisów w zw. z art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. zmienił zaskarżoną decyzję, przyznając mu prawo do emerytury, poczynawszy od dnia 24 lipca 2014 r. tj. osiągnięcia wieku emerytalnego, o czym orzeczono w pkt I-szym wyroku.

Zgodnie z art. 118 ust. 1 i 1a ustawy o emeryturach i rentach z FUS organ rentowy wydaje decyzję w sprawie prawa do świadczenia lub ustalenia jego wysokości po raz pierwszy w ciągu 30 dni od wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania tej decyzji,

z uwzględnieniem ust. 2 i 3 oraz art. 120. W razie ustalenia prawa do świadczenia lub jego wysokości orzeczeniem organu odwoławczego za dzień wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji uważa się również dzień wpływu prawomocnego orzeczenia organu odwoławczego, jeżeli organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji. Organ odwoławczy, wydając orzeczenie, stwierdza odpowiedzialność organu rentowego.

Kierując się tym przepisem oraz uwzględniając wcześniejsze rozważania Sąd uznał, że ustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji (przeprowadzenie dowodu

z zeznań świadków i ich ocena) zwalniają organ rentowy z odpowiedzialności za opóźnienie

w ustaleniu prawa do świadczenia emerytalnego wnioskodawcy. Orzeczenie w tym zakresie zawarto w pkt II-im wyroku.